

Sary bagşy / powestiň dowamy: Duşagy tisgindiren agy sesi

Category: Kitapcy, Powestler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Sary bagşy / powestiň dowamy: Duşagy tisgindiren agy sesi •

Duşagy tisgindiren agy sesi

Sary bagşy birneme aýak üstüne galdy. onuň derdi sabaşan ýaly boldy. bu gara gyş gazaply gelse-de, Sary bagşy kän bir tär edip bilmedi. Pürli dagy çöle gidip, dört düye ýuki sazak alyp geldiler. Şol sazak hezil berdi. Sary bagşy pejiň gapdalyny hiç kime bermän ýaza ýetdi.

1934-nji ýylyň fewralynyň ortalarydy. Gyş gazaply gelenden soň, ýaz birhili ir oýanan ýaly boldy. meýdanlar eýýäm, fewralyň ortalarynda göm-gök boldy.

– Men Şükür halypyň ýerine baryp geleýin – diýip, Sary bagşy öýe maslahat saldy. Güýziň günü bolandan soň, hiç kim onuň raýyny ýykyp bilmedi. Wraçlar hem oňa açık howada köpräk bol diýýärdiler. Belki, bir sebäp bilen, onuň derdi-belalary dep bolar. Belki, Duşagyň howasy onuň dermanydyr.

Pürli kakasynyň bu pikirini makullady.

– Ýöne, bile gidibereli, kaka.

– Ýak, kakam. Men halypyň huzyryna tırkenjeňli barmaýyn. Ýüregimde berç bolan dertler bar. Belki, ýeke bolsam, dökmäge peýdasy deger...

Ýaşulynyň sözünü ýykyp biljek adam bu öýde ýokdy...

...Sary bagşy daň bilen Duşakda otludan düşdi. Küren obanyň içine girmän, demir ýoluň ugruny alyp, daga tarap ýöredi. Ilerde seleňläp, Şükür bagşynyň öyi göründi. Birden Sary bagşynyň damagy hykga doldy. Gursagyna kimdir biri agyr ýumruk bilen ýelmän ýaly boldy. ol birden ýeňläp gitdi. öýkeni, bokurdagy açyldy. Yaşly gözlerine Şükür bagşynyň keremli didary doldy.

Sary bagşy Şükür bagşynyň öýüniň gündogar burçuna bardy-da, sesinde baryny edip, ses etdi.

– Wa-aý, dogan-e-eý! Baý diýeýin-eý..
Ol elindäki dutaryny, horjunyny taşlady-da, baryp, ýykylyp,
şükür bagşynyň öýüniň işigini ogşady.

– Waý, dogan-eý, waý diýeýin-eý...
Birküç adam ylgaşyp geldiler-de, Sary bagşyny ýerden galdyrdy.

– Goýuň, goýaweriň...
Sary bagşy köşeşenokdy. Ol uly hesret älemi bilen, garaňky
boşlugyň aralygynda eräp durdy.

– Yörüň, öýe baralyň. Yörüň...
Sary bagşy elini bulady.

– Işigi açyp beriň.
Işige tagta kakylandy. Ony derrew açdylar. Sary bagşy şyr-
takyr içerà girdi-de, Şükür bagşynyň oturan ýeridir öýden
ýerine baryp, tüňke düşüp, silkinip-silkinip aglady.

– Razy bol, halypa, gelip bilmedim, razy bol...
Ol nämedir bir zatlar diýip eňreýärdi. Emma bu ýere üýsen
adamlar oňa düşünmediler.

– Sary bagşy! Sary bagşy gelipdir. Ýerine gelip bilmändi-de...
Sary bagşynyň Duşaga gelenini il-gün şol bada eşitdi. Şükür
bagş'ynyň öýüniň töworegi toý märekese meňzedi. Daşarda ojak
asdylar. İçerà düşek ýazdylar. Peç oturdyp, gaýgyrman ot
ýakdylar. İçeri Şükür bagşynyň baryndaky ýaly şagalaňa eýe
boldy.

Sary bagşy düşegiň üstünde ýassyga ýanyny berip, derdini
diňläp otyrды.

– Şükür bagşy öлende «Sary bagşy, Sary bagşy» diýip, erbet
gygyryp jan berdi. Näzbibi enemizem (Patma enäniň çyn ady) soň
yzyndan hem gitjek boldy. Emma...

Adamlar Sary bagşyny üç günläp hiç ýere goýbermediler. Mazaly
dördünji gün Pürlı bilen Myllı ynjalman, Sary bagşynyň yzyndan
geldi.

Sary bagşy adamlar bilen degşip-gülüşip otyrды. Ol oglunyň
gelenini görüp, gaty begendi.

– Kakam, agşam Şükür halypyň obadaşlaryna bir aýdym-saz edip
bereli. Soň ertir otly bilen gidip, Bamyda-da bir aýdym-saz
edeli. Meniň ýagdaýym hazır gowy. Soň beýle ýagdaý boljakmy,
bolmajakmy, Alla bilýär.

Agşam daşarda ody uludan ýakdylar. Howa mylaýymdy. «Sary bagşy aýdym aýtjakmyşyn» diýip, Kaka, Tejen gapdallarynyň ilate süri-süri bolup gelipdiler. At gaýtarym meýdan adam bolup durdy.

Sary bagşynyň aşagyna galyň-galyň keçeleri, düşükleri ýazdylar. Arkasyna içmek ýapdylar. Pürlı bilen Myllam onuň gapdalyna ornaşdy.

Sary bagşy Allany çagyryp, aýdym bossanynyň bir ujyndan girip başlady. Onuň öňki sesi bozulup, täze, juda üýtgeşik ses emele gelipdi. Kesel onuň bokurdagyny ýagşy bişiripdi. Názikleşdiripdi. Onuň jukguldysyna hesel garylan ýalydy. Hyňranmasý hyňnyrakdan gelen, süýjüdi. Doýar ýaly däldi.

Ol iki aýdymy ýapbaldakdan aýtdy. Soňra damana dyrmaşdy-da, «Nätzli baýrama» geçip gitdi.

Howanyň mylaýymlygy, bagşynyň üýtgeşik owazy, goja yhlasy, gyjak bilen Myllynyň dutarynyň bagşa berýän gurbaty Sary bagşyny üýtgeşik ylhama eýe edýärdi.

Ol nämüçindir, «Daş galdyny» mäle-ýe-mäleýe aýtdy. «Heserlä» gussa çäýdy. «Gözelimi» birhili, kineli, heserli aýtdy.

Soňam birden «Ýigitlik çaga» dyrmaşyp başlady. Özem öň hiç haçan etmeýän işini etdi. «Gelmeseň owarram, gelmeseň, gelmeseň, ah-he-eý, gelmese-e-e-seň owarram ýigitlik çagy...» diýip, bu oýnam sözi ep-esli mahallap, çeýnäp, çeýnäp, soň tüýkürüp goýberdi.

Adamlar Sary bagşy beýle beýik, beýle eziz bagşydygyna düşünip, indi demlerini, düýtlerini alman, galdyraşyp otyrdylar.

Sary bagşy iň soňky aýdymny «Görogly» dessanyndan «Sürdüm, armanym galmady» bilen tamamlady.

Adamlar bagşydan doýanokdy. Sary bagşy ýassyga gyşardy.

– Men boldum, adamlar. Indi meniň ogullarymy bir diňläň. Hany, Şükür halypa galdymy? Menem galmaryn. Ýöne, men size ine, şu iki oglumy goýup giderin. Şular size Sary bagşyny küýsetmez...

Pürlı öňi bilen gözlerini tutdy-da, ýerinden turup, garaňka siňip gitdi. Myllam dutaryny öňüne goýdy.

– Hany, Myllı, bir saz çalyp bersin-dä, onda – diýip, märekeñden biri gygyrdy. Sary bagşy Myllynyň ýüzüne garady.

– Men, men Sary baǵsynyň öňünde saz çalyp bilmerin, adamlar...
...Adamlar daňa golaý dargaşdylar. Powestler